

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXXII. — Izdan in razposlan dne 30. julija 1881.

81.

Razpis finančnega ministerstva od 19. julija 1881,

s katerim se spirito-merski aparat, delo Jeanrenaud-a in sodr. po sistemi J. Weiser, pri zadavkovanju pridelka v žganjarnicah pripušča ter na znanje daje njega popis in črtež in pa propis o njegovi uporabi.

Dogovorno s kr. og. finančnim ministerstvom pripuščajo se pri zadavkovanju pridelka dovoljenem po §§. 25 in 61 postave o davku od žganja dane 27. junija 1878, tudi žestomerniki ali aparati za merjenje spirita (žeste) od Jeanrenauda in sodr. po sistemi J. Weiser, narejeni kakor se vidi iz naslednjega popisa in to po določenih obseženih v niže pridjanem uporabnem popisu.

A. Popis

aparata spirito-mernega od Jeanrenauda in sodr. po sistemi J. Weiser uporabnega pri zadavkovanju pridelka.

Glavne sestavine tega merilnega aparata, kakor ga predočuje priloženo črtanje, so:

1. Vnanja omara, ki v sebi hrani vse sestavine aparata.
2. Alkoholometernjak z maksimalnim toplomerom.
3. Merski boben s štelom.
4. Obe shrambi za probe od spirita.
5. Pregledne naredbe za zastoj merskega bobna, namreč: gugalica in zvo-

nec v dajanje znamenj, dnevni vpisnik in plošča nadpisnica.

6. Posebne varovalne (varnostne) naprave.

Vsak aparat nosi firmo in zapored tekočo številko.

Isto številko imevajo vse glavne in večje pritične sestavine.

I. Vnanja omara.

Vnanja omara *D* fig. 1 obstoji iz table v 4 oglih okroglo zavihane in v ozadji strinjajoče se iz debele železne pločevine (plehovine), ki je trdno zvezana s preotlženo ploščo od dna iz železne litine.

Štiri noge imajo matico ali luknje zarad pritrdbe z vijakom k stojalni plošči.

Pokrovec iz železne litine, sestojč iz dveh na sredi stavkoma nad sabo sklepajočih delov zapirajo 4 na sredi pokrova strinjajoči se, za plombiranje napravljene drogi. Na zadnjem delu biva po konci stoječ postavec, ki vzprijemlje alkoholometernjak. Od spredaj zapira ta del polu-zvonovita steklena kupola *L*, fig. 2, skozi katero se alkoholometer in maksimalni termometer opazuje.

2. Alkoholometernjak.

Alkoholometernjak *A*, fig 1, 2, 3 in 9 narejen iz britanije, sestoji iz dveh razdelkov. Prvi razdelek vzprijemlje spirit, ki odteka iz hladilnice ter ga vodi skozi pretočnico *t* fi. 2 opravljeno s skudelico v školjkoviti s sitom *n* opravljene drugi razdelek, odkodar teče skozi pritrjeno po vijaku in na železni podpornji počivajočo kolenasto pretočnico *m* merskega bobna. Nad vtočiščem nameščena je odprtina, pokrita s paličicami, skozi katero vzrak, kar ga s spiritom vred priteče, lahko k stebriču izstopa. V osprednjem ostenku prvega razdelka nad pretočnico, kamer se vdeva alkohola vago, vložen je maksimalni termometer *f*.

Okoli gornjega kraja prednjega razdelka je nadstavljen žleb, ki prestreza spirit, ki bi o premočnem pritoku štrkal na stekleno kupolo, ter ga po odprtinah v notri držočih prevaja v ta razdelek in dalje v merski boben.

Po 4 močnih vijakih (vrtežih) je alkoholometernjak trdno zvezan z omaro.

3. Merski boben s štelom vred.

Merski boben *B*. fig. 2, 3, 4 in 5, narejen tudi iz britanije, ima 48 centimetrov v promeru ter je razdeljen na 3 enolike razdelke (merske predelke). Prostornina iznaša pri enem celem zavrtu točno 20 litrov, od katerih tretjina prihaja na en predelek.

Spirit vhaja po prej omenjeni pretočnici *m* iz alkoholometernjaka; a izhaja po odprtini *l*, fig. 4 na obimu bobna. Os je jeklena in na nakladiščih prevlečena z nikeljnom, drugod z britanijo ter leži z ene strani na vprečni nikeljnovi blazini v pretočnici *m*, z druge strani v blazini abatovi, pritrjeni na sprednjem ostenku omare; nad to blazino nameščena je sklenica, ki jo olji (samooljnica). Na konci čez to blazino molečem zvezana je bobnova os po križi *g* z osjo štela, vdjanega na sprednji steni omare.

Štelo *G*, fig. 1, 2 ima 6 od zunaj skoz metalno ploščo, ki ima primerne luknje, vidnih in s steklom okovarjenih cifrenic, od katerih 5 leži v gornji vrsti črtoma *a* ena globočje. Niže ležeča cifrenica registrira izpraznitve posameznih predelkov s 6·66, 13·3 ter prenaša pri tretjem izpraznilu, ki se izraža z 0, skupno prostornino merskega bobna od točno 20 litrov na prvo gornjo cifrenico.

Registrovanje napreduje do $9\cdot9980 + 13\cdot3$; ničle za tem čislom sledeče na vseh mestih (00000·0) izražajo čislo 100.000. Gornjo vrsto odčitati je po aritmetičnem redu ter došteti število na dolnji cifrenici razvidno.

Na bobnovi osi nameščena je zapirka v ohrambo štela.

Iz merilnih predelkov bobna prihaja spirit v iztočno korito iz britanije *C*, fig. 2, 3, 5 in 6, na to po odprtini tik dna v pridvor in odtod dalje po cevki iztočnici iz aparata. To odprtino hrani vnanjega vpliva zaslonilo v pridvor vdjano.

Funkcija in konstrukcija bobna razvidna je iz fig. 4 pridjanega zrisa ali črtanja, na kateri je osrednji ostenek odzvet. Predelki se polnijo skoz režo *k* iz srednjega kanala *a* izpraznjujejo po luknjah *l*, *l*₁, *l*₂, na obimu bobna. Ko je prvi razdelek ves napolnjen, vzdigne se spirit v kanalu tako visoko dotle, da doseže otočno režo drugega razdelka. Spirit, ki vhaja takó v drugi razdelek, nareja takoj znamenito pretego ter zavrtí boben v levo. Spirit prvega razdelka izstopi po luknji *l* in drugi razdelek prihaja v isti položaj kakor popred razdelek I.

4. Obe shrambi za probe ali pokusno žganje.

Obe shrambi za probe ali pokušnje *F*, *F*₁, fig. 7 in 8, narejeni iz pokositerjenega bakra imata ta namen, da vzprijemljeta probe po merskem bobnu merjenega spirita. V odločevanje teh prob je v zadnjem bobna ostenku za vsak predelek nameščen po en od zunaj po vsem zakrit dvojnati probojemnik *q*, fig. 2 določene prostornine, kateri občuje z notranjščino dotičnega predelka. Pri izpraznjevanji merilnih predelkov napolnjujejo se ti probojemniki ter izpraznjujejo vsebino svojo po lijavčkah *o* in *o*₁, v podlijavčka pod njima bivajoča. Po letih prihajajo probe v shrambe rečene in sicer po lijavčku *o* v shrambo za navadni prigled, po lijavčku *o*₁ v shrambo za višji prigled. Obe shrambi ležita pod koritom *C*, in to shramba za navadni prigled v sprednji, a shramba za višji ali drugi prigled v zadnji polovici.

Prva drži po kakih 18, druga kakih 16 litrov. Oblika jima je določena po legi ter razvidna iz fig. 7 in 8.

Vtočišče spiritovih prob je nameščeno na njih gornjem dnu, vzvišeno ter jih varuje neki zaklep, da ne morejo izhlapati. Vzrak, ki ga odriva tekočina, uhaja iz vsake shrambe po prav mali luknjici na najvišjem mestu cevke vtočnice. Da je mogoče opazovati, ako bi spirit za probo ali pokušnjo bivaje v shrambah kaj svoje jačine izgubil, vdjana je v vsako shrambo po ena za se trdno ali nepropustno odločena kakega $\frac{1}{2}$ litra držeča posoda *p* in *p*₁. V te posode vlije se po odvzetih vijakih skozi polnilnico *c* in *c*₁ s pomočjo lijavčka nekoliko spirita z neko stopinjjo jačine. Vsaka teh vdjanih posod občuje po cevki na nje gornjem dnu z zrakom dotične shrambe.

Spirit, kar ga je v teh vloženi posodah, odtaka se po pipah 2, 2, fig. 7 in 8.

Ako se alkohovitost tega primerja z izvorno ali prvotno, pokaže se rečena izguba.

Shramba *F* se izpraznjuje po pipi 1. Ta pipa in pa pipa vdjane posode je dostopna po durcah, nameščenih na osrednji steni omare iz železne litine, ki jih pa na črtanini fig. 1 ni videti.

Obe odtočni pipi shrambe F_1 za drugi prigled ležita na levem obočji ter sta tudi dostopni po durcah v omari. Dna shramb za probe in odjanih posod naklonjena so proti pipam, da jih je moči do dobrega izpraznjevati.

5. Prigledna naprava za zastoj bobna.

Ako bi se boben vsled katere koli ovire ustavil, nabira se spirit znotri njega dotle, dokler ne izstopi po pretočnem lijavčku d , fig. 2 in 3 vdjanem na sredi sprednje stene.

Pod tem lijavčkom nameščena je na notranjem boku sprednjega ostenka odtočnega korita enomahalasta in okoli osi vrteča se horizontalna gugalica K , fig. 2, ki se napolnjuje z izstopajočim spiritom in po pretezi preomahne na desno stran. Po le tem zažene vod na nje levi strani zvonec H , fig. 1 in 2, vdjan na sprednji steni omare, ki daje eno minuto daleč slišno znamenje. Ob enem se prikaže pred zgoraj vloženo stekleno šipo plošča s , fig. 1 in 2, ki nosi razločni nadpis „Stojí“, kar služi nadalje za znamenje. Ob enem se zapre tudi dnevni register J , fig. 1, ki je v zvezi s to ploščo, ter se je doslej pregibal, tako da se mesec in dan več ne moreta izpreminjati.

Ta dnevni register biva na prednjem ostenku omare ter ga na zunaj varuje močno steklo: a sestoji ta register iz dveh, na osi s trdnimi zunaj molečimi ključi vrtečih se krožcev, ki obsezata imena mesecev in cifre mesečnih dni.

Vsak krožec ima zobato kolo zapirno in dotični zapirni stožec, da se ne more zadnjiški pomikati. Mesečni krožec se naprej pomika s tem, da se na prednji steni omare zunaj moleči lijasti krožni ključ od desne na levo zavrti, a dnevi krožec s tem, da se krilni iz lijastega moleči ključ od leve na desno zasučé.

Kadar se boben ustavi, zapirata se obe zobati kolesi s tem, da se nad dnevnim registrom nameščeni vod spustí ter postaneta krožca dotle nepremična, dokler se ta vod vnovič ne vzdigne ter na svoje opororišče ne posadí.

A da boben stojí, to se poistinjuje še tudi po naslednjem: Na sprednji in na levi strani iztočnega korita C je od zunaj nameščena po ena posoda b u, fig. 3, 5 in 6 držeča kakih 200 kub. centov.

Neki del spirita čez gugalico tekočega dovajajo tema posodama razdelilne cevčice, katere so z gugalico v zvezi. Ko proteče kakih 10 litrov, napolnita se ti posodi ter ostaneta polni dotle, dokler jih ne izprazni tist postavljenec, kateri ima pravico. Izpraznjujeta se po pipah 3 in 3₁, ki sta kakor pipe shramb za probe in pipe vdjanih posod dostopni po durcah v omari. Opominja se, da je cevčice teh pip od zdolaj na krišku prelagati. Spirit, kar se ga dovaja, dokler boben stojí, izstopa iz aparata tudi po iztoku a .

6. Posebne varnostne naprave.

a) Zavarovanje iztočne odprtine od omare.

Da bode moči v čisto djati, če se je more biti od zunaj skozi iztočno odprtino omare kako vplivalo na hod bobna, prilotano je tej luknji nasproti v pridvoru iztočnega korita votlo na zdoli odprto zaslonilo.

Ako bi n. pr. kdo navrtaval omaro ter s tem hotel omogočiti kak vpliv na hod bobna, morala bi se prednja in zadnja stena temu zaslonilu prevrtati; a spirita bi po nekoliko po novi luknji skozi prevrtano diljo prišlo na stojalno ploščo ter bi odtod skozi votlo nogo čez stojalo odtekalo.

b) Branilo, da se spirit v iztočnem koritu ne vzpira ali ustavlja.

Ako bi se s tem hotelo vplivati na hod bobna, da se spirit v iztočnem koritu vzpira, to bo le spirit, ne oviraje bobna, odtekal skozi pretočno cevko *e*, fig. 3, 5 in 6 vdjano na pridvoru ter takisto dalje čez stojalo.

c) Naredba v pozvedbo vvajane sopare.

V pozvedbo, da se je para vvedla v aparat, služi uže omenjeni, v alkoholometernjaku vdjani maksimalni termometer *f*, ki ima tudi ta namen, da žganjarjem vsegdar po tanko naznanja toplino v stopinjah po Celziji. Izravnalka (kompenzacijska palica) tega toplomera stoji v tekočini in z njim zvezani in na cifrenici razločno vidni črni kazalec ide po tanko za toplino pritekajočega spirita, kakor raste ali pada.

Kadar toplina raste, jemlje prvi kazalec vselej s seboj drugega, ki je rumen (prigledni kazalec), a ko začne toplina padata, ostaja rumeni kazalec na najvišjem mestu.

Ta prigledni kazalec, ki je zatrjen s plombo, sme samo postavljenec, ki ima pravico v to, snemši plombo na 15 stopinj vzpostaviti.

d) Branilo, da nič padavine ne pride v shrambe za probe.

Kakor se je uže omenilo, napolnjujejo se probojemniki, ki so od zunaj po polnem zaprti in katerih končine se iztekajo v lijavčka *o* in *o*₁, fig. 2, iz notranjega prostora merilnih predelov; ti lijavčki in podlijavčki, ki vzprijemljejo probo in dovajajo v shrambe, so popolnem pokriti z zaklopnico, do dobrega zapirajočo jih ter narejeno takó, da jo je moči plombirati.

e) Zapire s plombo.

Da se zavaruje zveza alkoholometernjaka z zvezo vtočne cevke, to imajo glavice flanžnih vijakov luknjo, skozi katero se potegne vrvca, da se dene pod uradno zapiro. Da se zavaruje in zatrdi cevka, skozi katero se spirit iz aparata dalje odvaja, ima holenderjeva matica, ki to cevko z aparatom veže, v venci odprtino, skozi katero se lahko vrvca potegne, s krožkom v ostenku omare zanetanim zveže in pod zapiro dene. Vijaki, kateri vežejo holendersko zatrdbo z omaro celega aparata, okovarjeni so s vencem na holenderskem matici nameščenim, takó, da se ne morejo ni razrahljati niti odstraniti.

V uradno zapiro aparata potrebne so od zunaj samo 3 plombe, namreč po ena na omenjenih obeh stranskih durcah in ena pri zapirnih klinih na pokrovu. Znotraj v aparatu bivajo naprave za uradno zapiro na maksimalnem termometru, na zaklopnici gradirne lijavčke krijoči in na štelu.

f) Cinkovi pokrovec ali poveznik.

Pokrovec iz cinka, ki je znotraj belo namazan in od zunaj svetel, sestoji iz 3 delov, in to iz dvodelnega oboda, in pokrova, ki ga od zgori zapira. Oba obodova dela sta na svojih 4 oglih okroglo zavihana ter se sklepata v sredi aparata s klapkami in ušeti, ki so nameščene znotraj na stranskih stenah. Prednji del ima izrezek za odtočno cevko, in drug izrezek, da je moči čitati, kar štelu kaže, ter opazovati dnevni register in nadpisnico; dalje durce, narejene za plombovanje, ki odgovarjajo durcam v omari, ki držé k odtočnim pipam navadnega priglada. Ozadnji del, katerega zadnja stena je na sredi povišana do vtočne cevke, ima na levi stranski steni tudi ene za plombovanje napravljene durce, ki se vjemajo z durcamj v omari, držečimi k odtočnim pipam drugega ali višjega priglada.

Pokrov ima alkoholometerjaku primeren postavec, kateri se od spredaj v obrano steklenega zvonca, vdjanega v pokrovu končuje v drateno rešetko, primerno podobi tega zvonca. Na mestu pred alkoholometerjakom in maksimalnim termometrom izrezana je ta rešetka takó, da je moči oba premo skozi stekleno kupolo opazovati.

Na zadnjem ta postavec zapirajočem ostenku nameščena je zgoraj na mestu, kjer zrak odteka, v alkoholometerjaku s kapo okovljena odprtina; zdolaj izrezek, katerega kraji oklepajo vtočno cevko ter se v zarezi porivajo čez tisti del obodove zadnje stene, ki od zdolaj oklepa cevko vtočnico. V ostalem biva obod od zunaj okoli in okoli po pokrovu z zarezo okrožen. Ko se aparat s poveznikom pokriva, porine se najpred zadnji del oboda od zadej na stojalni plošči naprej, dokler ga ne zapre zadnja stena; po tem se prednji del porine od spredaj nazaj takó, da se na njem vlotane klapke vjamejo v ušeta na ozadji ter se kraji stranskih sten strnejo.

Stozi krožke, stoječe eden nad drugim in pritrjene na notranjih stranskih stenah, vtakne se od zgoraj po en klin, po čemer se oba dela trdno zvežeta.

S pokrovom, ki se od zgoraj poklada, zakrivajo se ti klini ter zapira poveznik. Razporec na sprednji steni pod iztočno cevko zakriva se s plehovim brnilom, kateremu se uradna zapira prilega.

Obod in pokrov imata po dva krožka za zapirno vrveo.

B. Propis

o uporabi spiritomerskega aparata od Jeanrenauda in sodr. po sistemi J. Weiser v žganjarnici pri zadavkovanji pridelka.

I. Žestomernik od imenovane firme, ki se hoče v žganjarnici pri zadavkovanji pridelka postaviti, mora biti od e. kr. meroizkusnega urada, ki ima tako pravico, v to svrhu potrjen ter opravljen s potrdilno svedočbo in oznamenilom meroizkusnega urada.

Tudi nadaljšnja uporaba uže postavljenega potrjenega žestomernika od Jeanrenauda in sodr. za zadavkovanje pridelka zavisna je od tega, da je isti zunaj dob, v teku katerih so se pri njem uradne ovedbe vršile, ves čas bil pod dohodarstveno zapiro.

II. Žestomernik za zadavkovanje pridelka kake žganjarnice naj se postavlja pod nadzorom v to služeeh finančnih organov v pričó žganjarije podjetnika ali njegovega pooblaščenca.

Predno se začne to delo, naj finančni organi v čisto denejo, če so zapire (plombe), ki jih je e. kr. meroizkusni urad v zaklep pokrova in preglednih dure od omare pripel, tudi nepokvarjene.

Ako na to stran ní spotike, naj finančni organi, snemši meroizkusnega urada zapire, aparat odpró, branila znótraj zarad vožnje nameščena odstranijo ter preiščejo, ní li med vožnjo kak notranji del pokažen. Sosebno je zasukavši boben od desne na levo preiskati, če se v to mer lahko premika in če se tudi gugalica znamenje dajóča lahko na svoji osi suče.

Ako pri tem preiskovanji ní nikake spotike, to se napolni skleničica za olje nad blazino bobnove osi s čistim laškím oljem, gugalica dene v vodoravno lego, zvonec za dajanje znamenj k višku potegne, plošča nadpisnica vzdigne in na svoje oporišče položí, prigledni kazalec na maksimalnem termometru postavi na normalno mesto ter na njem, in na gradirni kapi in štelni zapiri uradne plombe pripno, aparat zapre in od zunaj pod uradno zapiro dene.

III. Žestomernik sme se samo tedaj postavljati, kadar ní bilo pri preiskusu prej navedenih toček nikakega pomišljaja.

Pri postavljanji držati se je po tanko določil veljajoče postave o davku od žganja, dane 27. junija 1878 in ukazíla stoječega v §. 16, št. 1 in 2 zvršitvenega propisa od 3. julija 1878.

Stojalna plošča, katera posreduje zvezo med žestomernikom in stojalom iz opeke sezidanim, in imajočím na sredi otel prostor, mora biti iz železne litine ter imeti otlo nogo s sidrom ter se vzdiguje tako, da bode na njej nameščeno znamenje v podobi zvezde, ki oznamenjuje štelno stran aparata, spredaj stalo.

Iz pridjanega črtanja fig. 1 razvidna je i plošča sama i nje pritrdba k stojalu.

Žestomernik naj se z vijaki pritrdi k stojalni plošči, na kateri stojí. Za tega delj morajo na 4 oglih te plošče biti luknje z zavoji, ki se vjemajo z luknjami dna cele omare, kamer pridejo vijaki v nje pritrdbo namenjeni.

Te vijake je trdno naviti ter da se brezoblastno ne urahljajo, braniti z železnimi paličicami, imajočimi na enem konci glavo in na drugem uho takó, da se skozi dve od prevrtanih vijakovih glav vtakne po ena taka paličica ter na nje z ušesom opravljeni konec uradna plomba pripne.

IV. Žestomernik naj se s žganjarnično hladilnico zveže s tem, da se zvezna cevka (§. 61, št. 7 postave o davku od žganja) stakne na eni strani po flanži aparatu pridani z alkoholometernjakom žestomernika in na drugi strani še po

drugi flanži s pomočjo vijakov, katerih glave so zaradi zapire s plombo provrtane. Zvezno cevko naj krije vrhna cevka, o čemer govori §. 61, št. 7 postave o davku od žganja, in §. 16, št. 6 izvršitvenega propisa. Cevka iztočnica, po kateri se spirit iz aparata dalje odvaja, zvezana je z aparatom po holanderski matici ter se deva takisto pod uradno zapiro.

V. Poveznik iz cinka (*A*, lit. *f*), ki ga §. 61, št. 1 postave o davku od žganja zahteva, položi se nad aparat, po tem ko je le-ta po propisu postavljen in pritrjen, ter vzame pod uradno zapiro. Na to se zapiše stanje štela in priglednega kazalca na maksimalnem termometru ter naredi zapisnik o storjenem, katerega naj podpiše tudi žganjarnice podjetnik ali njega pooblaščenec.

VI. Tist dan, ko se začne žganjarjenje po pridelku zadavkovano, ali 3 dni pozneje največ, napolnijo se posode za ovedbo izgube na alkoholovitosti s spiritom, kateri ima po tanko ali približema po §. 62 postave o davku od žganja najdeno srednjo alkoholovitost pridelka.

Najdena alkoholovitost vpiše se v žganjarnični vpisnik (register), čim je zaradi tega uradnega djanja sneta uradna zapira na omari in na cinkovim povezniku vnovično pripeta.

Enako uradno djanje se opravi, kolikorkrat se po prestanku vršbe, o katerem se je poslednji mesečni obračun o davku od žganja s. oril, žganjarsko delo v letni delni dobi vnovično začne. Samo po sebi se razume, da se mora vselej, ko se je v teku letne delne dobe vdjana posoda izpraznila zaradi preiskovanja tega, kar ima v sebi, le-ta posoda precej vnovič napolniti s spiritom ter v žganjarničnem vpisniku zabeležiti, kolika mu je jačina ali alkoholovitost.

Spirit za napolnjevanje vdjanih posod mora žganjarnica dobavljati, a njej se daje nazaj tudi tist spirit, ki postane nepripraven za nadaljnjo uporabo.

VII. Da se ové množina in alkoholovitost spirita, kar ga je prošlo skož žestomernik, postopa se takó le:

1. Najpred se preišče po tanko, so li nepokvarjene uradne zapire na žgalni pripravi, na hladilnici, na vrhni cevki zvezne cevi med hladilnico in žestomernikom, na cinkovem povezniku le tega itd., in če jim ni obrezuspešen namen.

Vsak pomišljaj, ki se pripeti, pokonstatuje se uradoma.

2. Na to se vršba žganjarskega dela na kratko dobo ustavi, naznanilo štela žestomernikovega in pa stanje priglednega kazalca na maksimalnem termometru in stanje dnevnega registra vpiše v žganjarnični vpisnik ter sname cinkov poveznik z žestomernika in pa vrhna cevka z zvezne cevi. Notranje stene poveznika in vnanje stene žestomernika in njegova zveza s stojalom, po tem notranji deli vrhne cevke in vnanji deli zvezne cevi se takisto skrbno ogledajo in vsaka nedostatnost uradoma pokonstatuje.

Stanje priglednega kazalca na maksimalnem termometru se tudi uradoma pokonstatuje, le-ta kazalec na 15 stopinj vzpostavi ter vnovič pod uradno zapiro dene.

3. Zdaj se cev vrhnica dene vnovič na zvezno cev in stranski ostenek cinkovega poveznika vnovič okoli aparata ter se oba uradno zapreta.

4. Na to se na povezniku in na žestomerniku odpró durec držéče k odtočni cevki za probe spirita navadnega priglêda, da se najpred priglêda, ima li ondukajšnja posoda, ki služi za ovedbo, če je bil hod merskega bobna oviran, kaj tekočine ali je nima.

Ako je ima, in ako bi tudi ostale v ovedbo bobnovega zastanka nameščene naprave (A, št. 5) naznanjale, da je boben stal, a se narušaj (motež) bobnovega hoda ní bil naznanil, to se sproži dohodarstveni pomišljaj.

5. Izpolnjena ko so zgornja ukazila, presnamejo se spiritove probe navadnega priglêda do dobrega v čisto in suho posodo, pomešajo se med sabo ter gradujejo (gradirajo) s propisanim alkoholometrom.

Isto se zgodí s spiritom v vdjani posodi navadnega priglêda.

Ako se pri tem spiritu pokaže, da je več nego $\frac{1}{5}$ alkoholometrovê stopinje izgubil na svoji jačini, prišteje se iznos te izgube k alkoholovitosti, najdeni pri spiritovih probah.

Ako bi se pripetilo, da bi zarad premajhne vršbe žganjarskega dela presnete spiritove probe primerno ne napolnile pogreznice, ki se ima uporabljati pri njih gradovanji, zabeleži se z ovezano nitjo stanje v pogreznico vlitih spiritovih prob, ter se na oko preceni, kolikokrat njihov volumen bi bil potreben, da bi se pogreznica napolnila do vrha ali za pretek. Na to se spiritove probe prelijejo v drugo čisto in suho posodo, napolni se pogreznica tolikokrat s čisto vodo od kakih 12 stopinj Reaumur po tanko do belega z nitjo, kolikor je po preceni potreba, da se pogreznica napolni, odnosno prenapolni ter se tako izmerjena vsa voda prilije k spiritovim probam.

Ako se ta zmes spirita in vode gradira, dá se iz najdene njene alkoholovitosti s približno potankostjo izračunati alkoholovitost, ki so jo spiritove probe same za se imele.

Ako je n . pr. od vode potreben dvakratni (v obče n -kratni) obim ali volumen spiritovih prob, tako da imajo iste s prilito vodo trikrat toliki (v obče $n + 1$ krat toliki) obim, kakor izprva in če se alkoholovitost zmesi najde da iznaša $26\frac{1}{2}$ (v obče: m) alkoholometrovih stopinj, to imajo same spiritove probe $26\frac{1}{2} \times 3 = 79\frac{1}{2}$ (v obče $[n + 1] m$) stopinj, t. j. po tolikokrat alkoholovitost zmesi, kolikorkrat je njih obim obsežen v obimu zmesi.

Da se s porabo malih pogreznic neogibna potreba, poprijemati se tega pomagala, utesni na prav malo slučajev, a posledkom gradiranja vendar zahtevana mera potankosti zagotovi, to naj se v ovedbo alkoholovitosti spiritovih prob uporabljajo alkoholometri, katerih lestvica ne seza od 0 do 100 stopinj, nego od 75 do 96 stopinj, a ki je za vsako stopinjo razdeljena na petine.

Po določilih meroizkusnega reda (Drž. zak. od l. 1872, št. 171, §§. 33 do 36) preiskušene alkoholometre te vrste dolge 30 centimetrov, od katerih ide 16 centimetrov na plavajočo posodo in 14 centimetrov na štiblo, s pripravnimi pogreznicami žganjarji, kateri si izbero zadavkovanje po pridelku ter za to po §. 64 postave o davku od žganja (Drž. zak. od l. 1878, št. 72) v svojih žganjarnicah 100 delni alkoholometer ukazane naprave imeti morajo, lahko dobodo za nabavne troške od finančnega oblastva 1. stopinje.

6. Navadni prigled se po ovedbah, omenjenih v zgornji točki končuje z vnovično polnitvijo vdjane posode.

Dostop k priglednim pipam se zaprè, pokrov cinkovega poveznika zopet nasadí in pod zapiro dene.

Pri navadnem prigledu se pa sme snemanje poveznika in vrhne cevke tudi opustiti, če razmeri žganjarskega dela ali druge okolnosti ne dajó povoda k tanjemu ovedovanju.

7. Pri višjem ali drugem prigledu opravijo se najpred pod 1 do vštavno 3 omenjeni čini.

Opravi se tudi v točki 4 omenjeno uradno djanje gledé posode navadnega prigleda, ki služi v ovedbo bobnovega zastanka. A dalje navedeno gradovanje spiritovih prob biva samo tedaj, kadar je misliti, da bodo te probe napolnile najmanj polovico pogreznice.

Nadaljšnji postopek višjega prigleda obseza gradovanje pridržanih mu spiritovih prob, snemanje pokrova s omare in gradovanje spirita iz pridržane mu vdevne posode, na to preiskovanje posode pri gugalici bivajoče, da se najde, je li boben stal, naposled ogledovanje notranjih aparatovih delov sploh.

Pri gradovanji višjemu prigledu pridržanih spiritovih prob in spirita iz vdevne posode pridržane temu prigledu dela se takisto, kakor je pri gradovanji prob navadnega prigleda.

Posledki gradovanja ne jemljó se sicer za podlogo obračunu davka od žganja, a poočitijo se z opomnjó v žganjarničnem vpisniku ter primerjajo z vpisi navadnega prigleda.

Posledek preiskovanja posode pri gugalici bivajoče, ki naznanja zastanek merskega bobna, zabeleži se tudi v žganjarničnem vpisniku. Ob enem se dohodarstveni pomišljaj tedaj sproži, če se v prvi posodi najde kaj tekočine in ostale naprave tudi zastanek bobna kažejo, a ni bil ni motež v bobnovem hodu naznanjen niti dohodarstveni pomišljaj zarad takega moteža od časa prvega poprejšnjega višjega prigleda sprožen.

Notranji deli žestomernika ogledujejo se samo v toliko, kolikor je ta ogled mogoč brez razstave in snetja teh delov. Najde li se kak nedostatek, pokonstatuje se uradno, in ako moti pravično naznanovanje žestomernika, to se le-ta aparat ne sme več dalje uporabljati pri zadavkovanji pridelka.

A kako onesažbo sita v alkoholometernjaku odstrani finančni postavljenec sam ter napolni s pripravnim oljem tudi skleničico nameščeno nad blazino bobnove osi, a olje naj dá žganjarnica.

Ko je naloga višjega prigleda pri žestomerniku tako rešena, denejo se vnovič pod uradno zapiro pokrov žestomernikove omare, durce do priglednih pip v ti omari in v cinkovem povezniku in pokrov le tega.

VIII. Najmanj po enkrat v vsaki letni delni dobi naj dva finančna organa prigledata naznanilo množine žestomernika v žganjarnici, mereč spirit, ki iz njega odteka, in posledek te izmere z onim naznanilom množine primerjajoč.

Za tem prigledom prihaja tudi pokus, so li še delotvorne naprave, katerih namen je kako oviro bobnovega hoda napovedati, oziroma zagotoviti, če se torej z zadržbo bobna med pritokom spirita gugalica in zvonilo zažene, dotične naznailne posode s spiritom napolnijo, nadpisnica naprej pomakne in dnevni register zaprè.

Mala množina spirita, ki o poskusu nemerjena skozi aparat preteče, preceni se in vpiše v žganjarnični vpisnik ter došteje pri mesečnem obračunu davka k naznanilu žestomernika.

IX. Dolžnost žganjarja ali njegovega pooblaščenca je, vsak delni dan ob enem s prvim vpisom stanja od štela (§. 73, lit. c) postave o davku od žganja) dnevni register na aparatuvi omari postaviti na pravično kazanje dni a po tem prvi delni dan vsakega meseca v isto dobo na pravično kazanje mesecev.

Za tega del oprosti mu se zapira kape oba ključa pokrivaajoče.

Dunajewski s. r.

Spirito-merski aparat od Jeanrenauda in sodr. na Dunaji.

Tabla I.

Fig. 1.

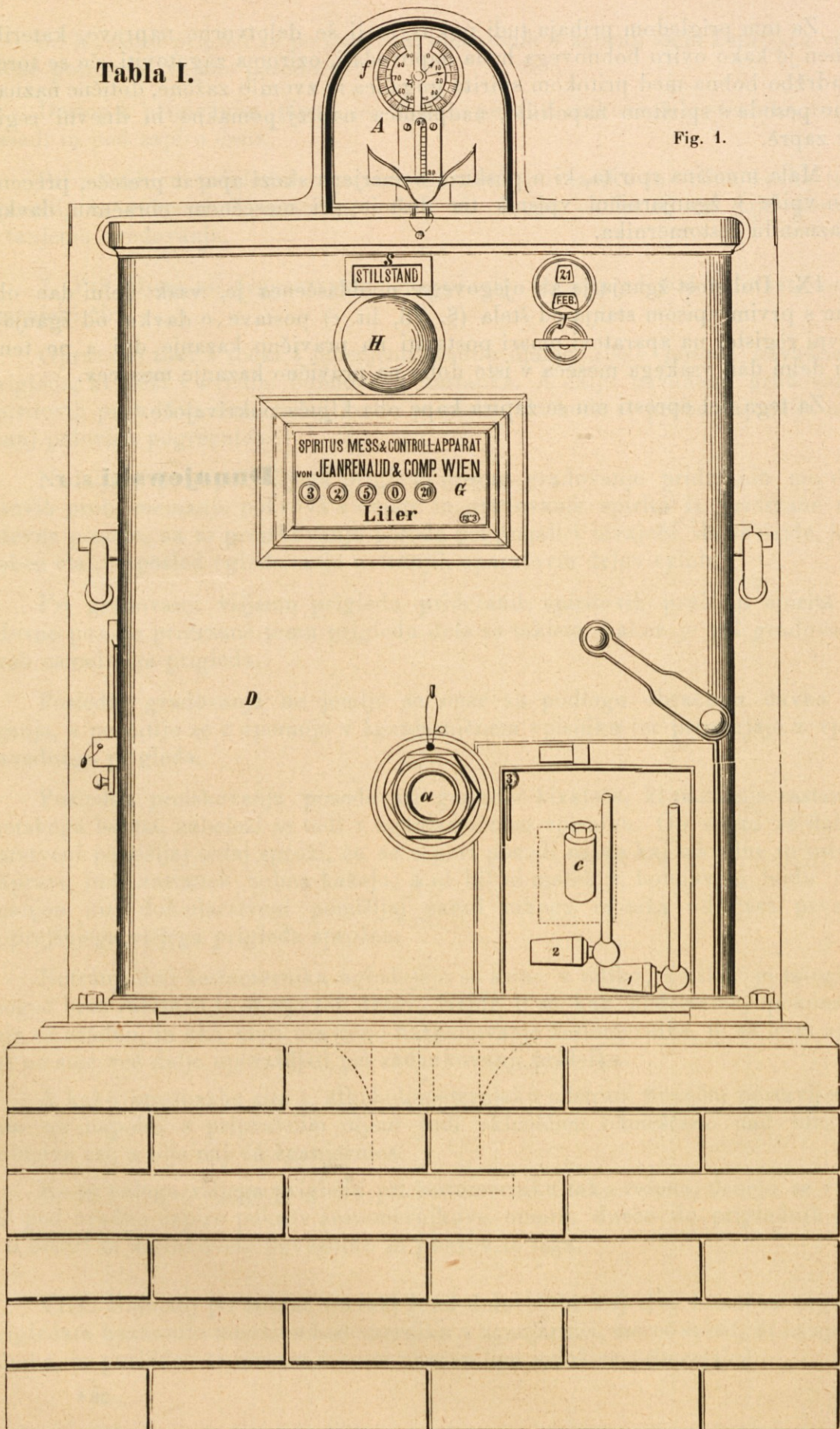

Tabla II.

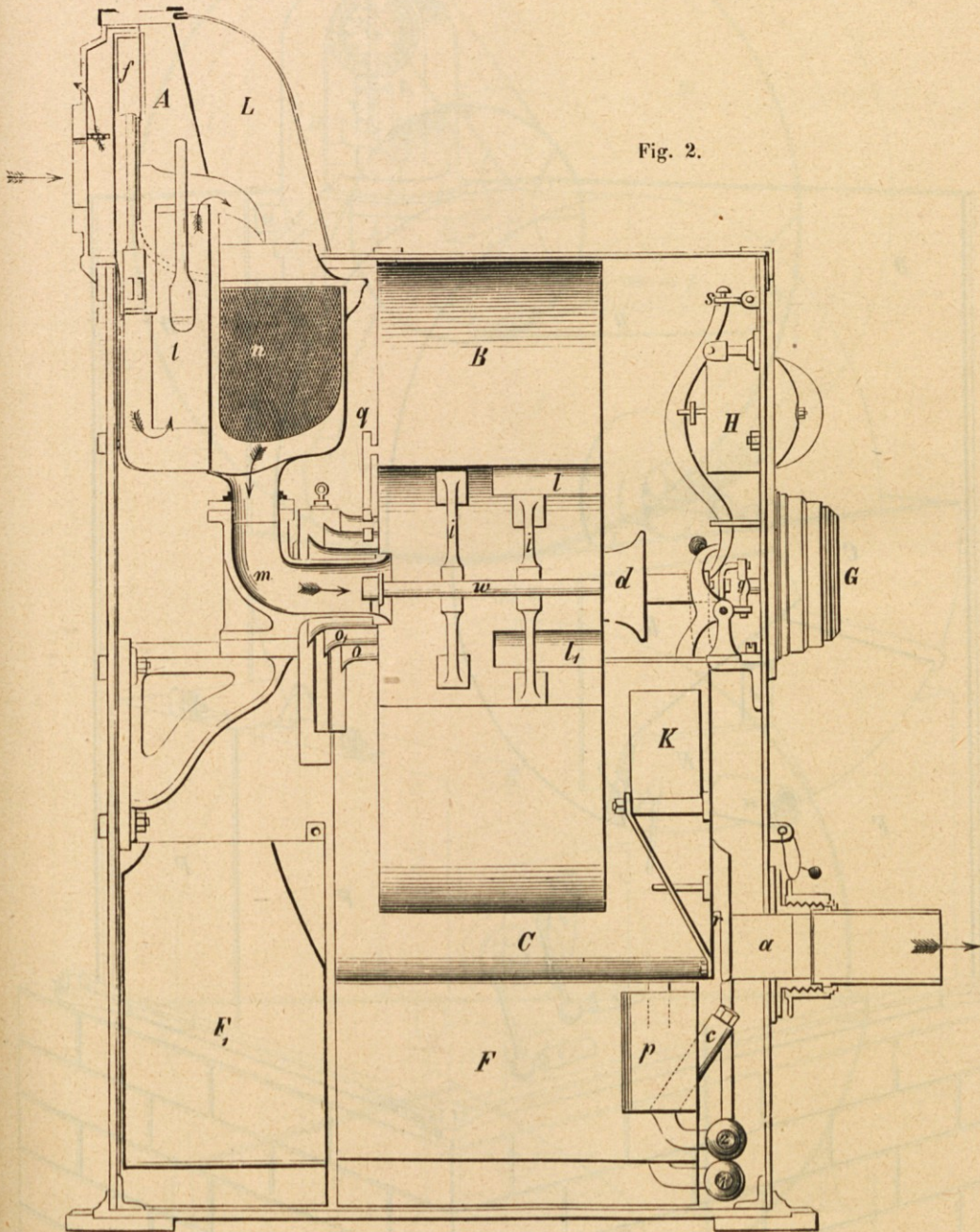

Fig. 2.

Tabla III.

Fig. 3.

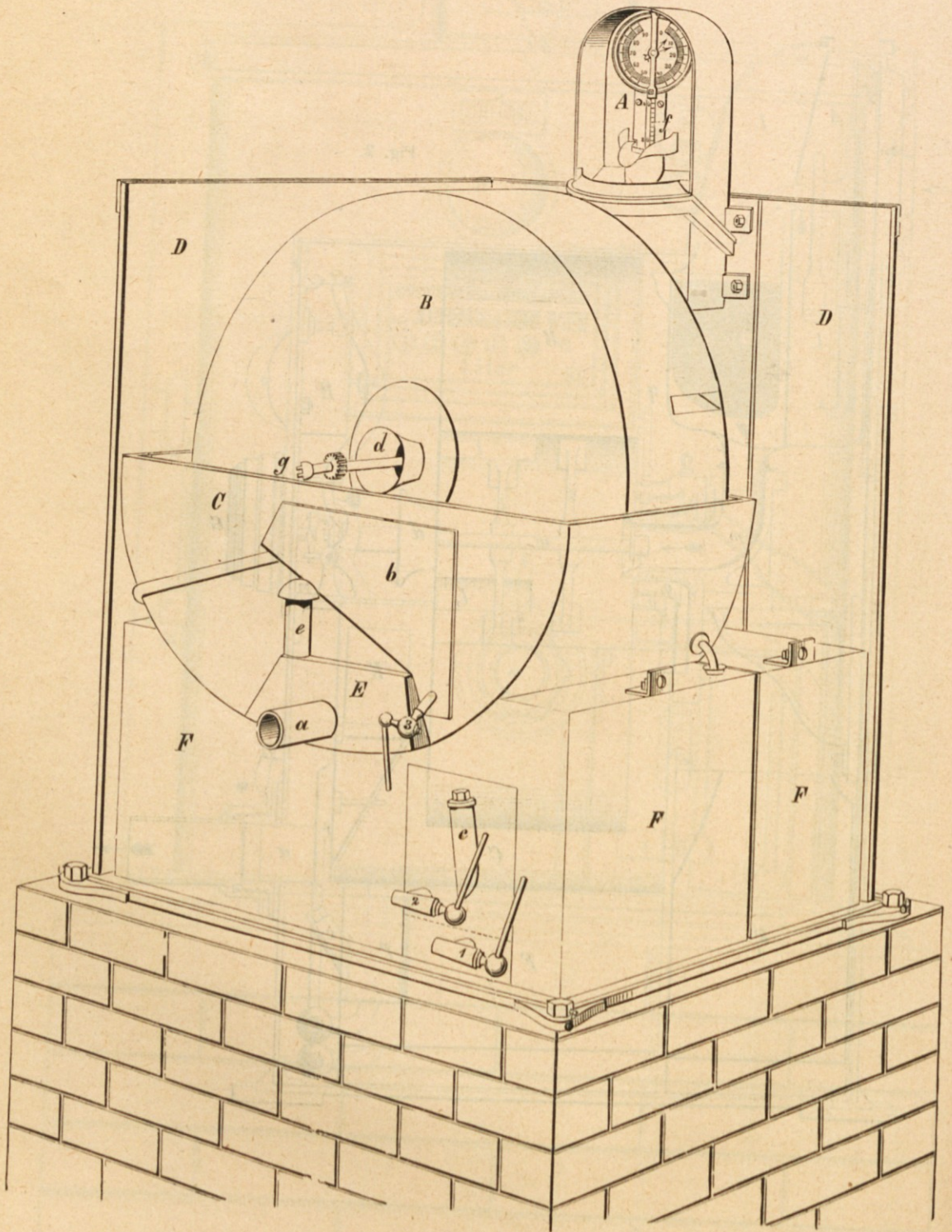

Tabla IV.

Fig. 4.

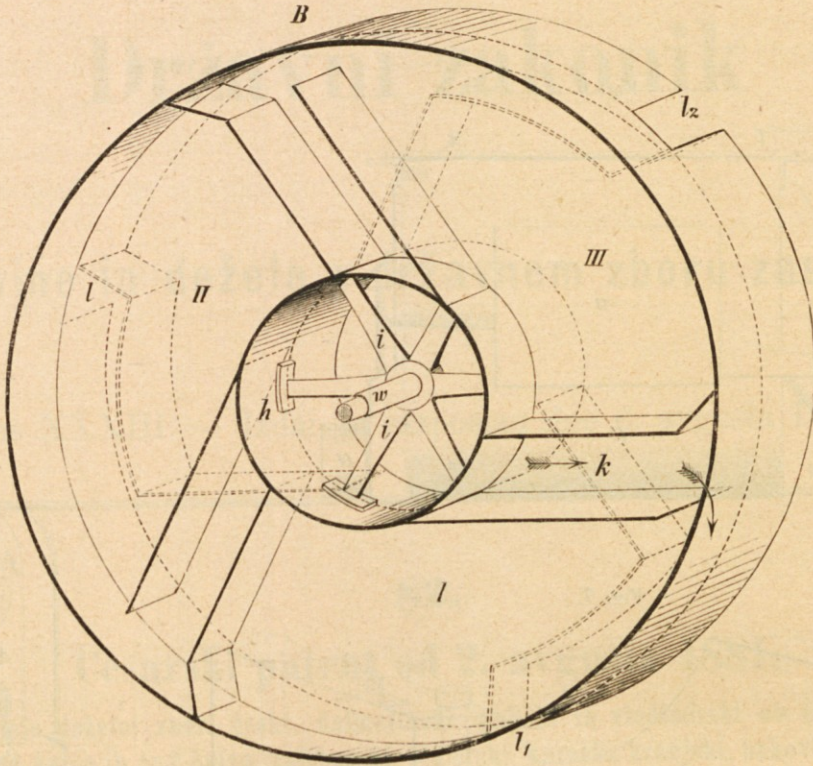
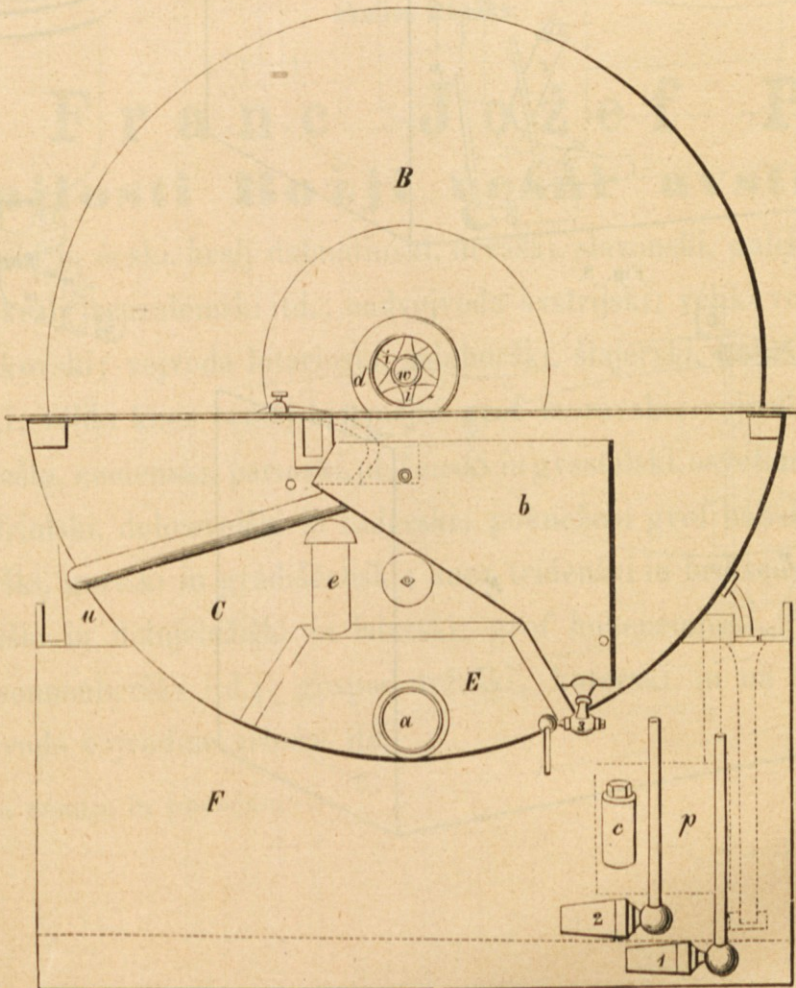

Fig. 5.

Tabla V.

Fig. 6.

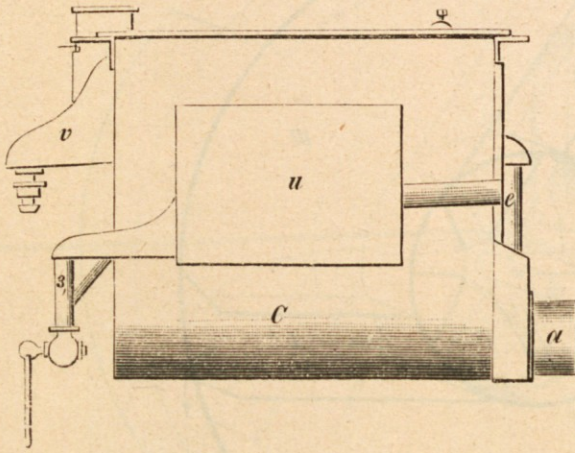

Fig. 7.

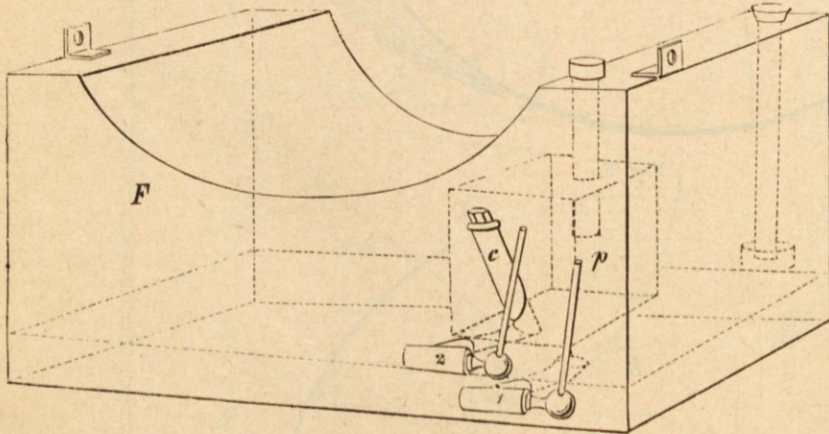

Fig. 8.

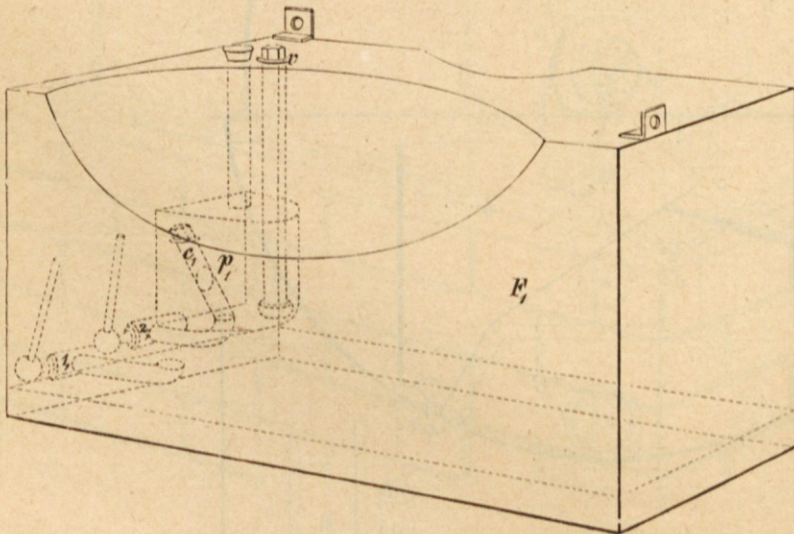

Fig. 9.

